

Psychofarmaka

PSY 442 Speciální psychiatrie

MUDr. Jan Roubal

Klasifikace psychofarmak

- Vigilance vědomí a další kognitivní funkce:
    - + psychostimulancia, neuroprotektiva
    - - hypnotika

  - Afektivita, emotivita:
    - + anxiolytika, antidepresiva
    - - dysforika

  - Myšlení, vnímání:
    - + antipsychotika
    - - halucinogeny
-

Psychofarmaka

(léky primárně zasahující CNS a ovlivňující chorobně narušené psychické funkce)

- antipsychotika
  - antidepresiva
  - tymoprofylaktika
  - anxiolytika
  - hypnotika
  - neuroprotektiva
  - psychostimulancia
-

antipsychotika

- Příznivý účinek na psychické integrace (myšlení)
  - použití: psychotické příznaky, neklid, agitovanost, agresivita
  - indikační skupiny: schizofrenie, schizoafektivní poruchy, afektivní psychózy, organické poruchy vč. Demencí, mentální retardace, poruchy osobnosti a další
  - Rozdělení:
    - Klasická antipsychotika
    - Atypická antipsychotika
-

Klasická antipsychotika

- ❑ Dobře ovlivňují pozitivní příznaky (halucinace, bludy, dezintegrace myšlení)
  - ❑ Malý vliv na negativní příznaky (autismus, oploštělá afektivita, apatie), mohou zhoršovat kognit. dysfunkci
  - ❑ Mechanismus účinku: snížení dopaminergní neurotransmise (blokáda postsynaptických D2 receptorů)
  - ❑ Např. haloperidol, chlorpromazin, chlorprothixen, perfenazin, flupentixol a další
  - ❑ Nežádoucí účinky:
    - Extrapiramidové
      - ❑ Časně (parkinsonoid, akutní dyskineze, akatizie)
      - ❑ Pozdní (tardivní dyskineze a dystonie, tardivní akatizie)
    - Neuroleptický maligní syndrom, hyperprolaktinemie, anticholonergní, antihistaminové, adrenolytické a další
-

Atypická antipsychotika

- Vyšší účinnost, lepší snášenlivost
  - Ovlivňují pozitivní i negativní symptomatiku
  - Ovlivňují nejen přenos dopaminu, ale i dalších neuromediátorů (serotonin)
  - Např. risperidon, ziprasidon, olanzapin, quetiapin
-

Antidepressiva

- ❑ Léčba pokleslé depresivní nálady, zmírnění úzkosti
  - ❑ Indikace: depresivní poruchy, dystymie, úzkostné poruchy, PTSD, PPP
  - ❑ AD odstraňují biochemickou příčinu deprese (deficit serotoninu, noradrenalinu a dopaminu)
  - ❑ Klasická antidepressiva 1. generace (amitriptylin, imipramin)
  - ❑ SSRI (citalopram, fluoxetin, sertralin), SARI, NARI (3. generace), SNRI (4. generace)
  - ❑ Inhibitory MAO
-

Tymoprofylaktika

- Stabilizátory nálady
  - Dlouhodobý účinek – snižují frekvenci a intenzitu manických, depresivních a smíšených epizod
  - Akutní účinek – antimanický, antidepresivní – bez přesmyku
  - Lithium, karbamazepin, kyselina valproová
-

Anxiolytika

- Potlačují úzkost (zvýšená tenze, fobie, strach, tréma a doprovodné somatické příznaky)
  - Klinické indikace: generalizovaná úzkostná porucha, panická porucha, fobické úzkostné poruchy, akutní reakce na stres, PTSD
  - benzodiazepinová (GABA receptory-snížení excitability buněk)
    - antagonist - flumazenil
    - riziko závislosti, abstinční sy
  - nebenzodiazepinová (buspiron, hydroxyzin)
  - jiná psychofarmaka (antidepresiva, antipsychotika)
-

Hypnotika

- Léky navozující spánek
  - I. generace (barbituráty) – obsolentní (závislost, toxicita)
  - II. generace (benzodiazepiny – nitrazepam, flunitrazepam, midazolam) – sedace, útlum, závislost, potenciace alkoholu
  - III. generace (zopiklon, zolpidem)
  - Jiná psychofarmaka: antidepresiva, antipsychotika, antihistaminika, melatonin
-

Neuroprotektiva

- Chrání neurony CNS před poškozením, zlepšují neuronální metabolismus a průtok krve mozkiem
  - Pozitivně ovlivňují kognitivní funkce (paměť, učení), vigilitu vědomí
  - Rozdělení neuroprotektiv:
    - Nootropika (piracetam) – poruchy vědomí, paměti a učení (po úrazech, intoxikacích, operacích, CMP apod.)
    - Antioxidanty (selegilin, tokoferol) – neuroprotektivní působení (Parkinsonova choroba, Alzheimerova demence)
    - Antagonisté NMDA-receptorů (memantin) – Alzh. demence
    - Centrální vazodilatancia (nicegolin, pentoxifylin) – vaskulární demence?
    - Inhibitory acetylcholinesteráz (donepezil, rivastigmin, galantamin) – Alzheimerova demence
-

Psychostimulancia

- Zvyšují nebo upravují vigilitu vědomí

  - Dvě indikace
    - Narkolepsie
    - Porucha pozornosti s hyperaktivitou

  - Riziko závislosti, zvyšování tolerance

  - Amfetamin, fenmetrazin, metylfenidát (Ritalin)
-